

Teollisuusjätevesisopimusten ongelmatilanne

Vakka-Suomen Veden johtokunta 27.02.2025 § 6

Valmistelija: Vesihuoltopäällikkö Kim Westerholm
etunimi.sukunimi(ät)uusikaupunki.fi

Häpönniemen jätevedenpuhdistamolla käsitellään Uudenkaupungin, Laitilan, Kustavin ja Pyhärannan jätevedet. Puhdistamolle tulee kovia virtaama- ja kuormitusvaihteluita.

Virtaamavaihtelut johtuvat enimmäkseen hulevesistä, mutta kuormituspiikit tulevat teollisuudesta. Molemmat vaihtelut aiheuttavat haasteita jätevedenpuhdistamolla. Eniten häiriöitä ovat aiheuttaneet rasva-/öljypäästöt viemäriin ja toisaalta piikkeinä tulleet BOD-kuorman kasvut. Nämä kuormituspiikit täytyy saada kuriin, jotta puhdistamon toiminta olisi tasaista ja puhdistustulos säilyisi jatkuvasti hyvänä.

Häpönniemen jätevedenpuhdistamo ei ole selviytynyt ympäristöluvan kaikista vaatimuksista vuosina 2012-2019, jonka vuoksi ko. vuosien ylimääräisestä kuormituksesta joudutaan nyt maksamaan vahingonkorvauksia ranta-alueiden maanomistajille. Vahingonkorvaukset ovat yhteensä noin 30.000 euroa.

Puhdistamolle on jouduttu hakemaan uusi ympäristölupa ja Häpönniemen jätevedenpuhdistamoa on jouduttu laajentamaan ja prosessia parantamaan, jotta kasvaneesta kuormituksesta selviydytään. Laajennus valmistui vuonna 2019. Tämän hankkeen kustannus on ollut yhteensä noin 7,5 miljoonaa euroa.

Tällä hetkellä Vakka-Suomen Vesi laskuttaa kaikilta asiakkailtaan saman hinnan (€/m³) jäteveden puhdistamisesta. Kuormitustaso kuitenkin vaikuttaa jätevesien käsittelyn kustannuksiin ja enemmän käsittelyä vaativat jätevedet aiheuttavat enemmän kustannuksia. Tällä hetkellä aiheuttamisperiaate maksuosuuksien kohdalla ei toteudu.

Ympäristöluvan määräykset

Vakka-Suomen Veden operoimalla Häpönniemen jätevedenpuhdistamon on ympäristölupa (Nro 311/2021 Dnro ESAVI/5469/2018) on tullut lainvoimaiseksi 13.11.2023. Päätöksen lupamääräyksissä nro 13, nro 14 ja nro 15 määrätään

viemäröintialueen verkostoon kytketyistä poikkeavia jätevesiä tuottavista asiakkaista:

13. Luvan haltijan on oltava riittävästi selvillä puhdistamolle käsiteltäviksi johdettavien talousjätevedestä poikkeavien jätevesien laadusta, määrästä ja esikäsittelytoimenpiteistä.

14. Luvan haltijan on pyrittävä teollisuuslaitosten ja vesihuoltolaitosten (molemmista käytetään tässä määräyksessä nimitystä laitokset) kanssa solmittavin sopimuksin varmistamaan, että tämän luvan lupamääräyksiä voidaan kaikilta osin noudattaa. Erityisesti on pyrittävä varmistamaan, että:

- puhdistamolle jätevettä johtavien laitosten jätevedet johdetaan verkostoon mahdollisimman tasaisesti*
- viemäriverkostoon ja puhdistamolle johdettavien tai muulla tavoin toimitettavien talousjätevedestä olennaisesti poikkeavien jätevesien ja lietteiden haitallisuutta vähennetään riittävästi esikäsittely- tai muiden toimenpiteiden avulla*
- luvan haltija saa käyttöönsä puhdistamon toiminnan kannalta olennaiset jäteveden laatua ja määrää, niiden esikäsittelyä ja jätevesien johtamista koskevat tiedot ja sopimuksessa on huomioitu tavanomaisesta poikkeavien jätevesien laadun tarkkailu*
- luvan haltija saa puhdistamon toiminnan kannalta olennaiset tiedot puhdistamolle jätevettä johtavien laitosten mahdollisesti aiheuttamista riskeistä puhdistamolle, viemäriverkolle ja ympäristölle*
- viemäriverkkoon liittyneillä laitoksilla on ajantasainen varautumissuunnitelma, joka koskee toimintaa viemäriverkossa esiintyvien häiriö- ja poikkeustilanteiden aikana, ja laitokset pitävät yllä toimintavalmiutta erityistilanteiden varalta*
- sellaiset laitokset, joista saattaa joutua jätevesiin öljyä, rasvaa tai muita puhdistamon tai viemäriverkoston toiminnalle haitallisia aineita, on varustettu riittäväillä varolaitteilla tällaisten aineiden viemäriverkostoon pääsyn estämiseksi*
- puhdistamon piirissä olevat muut vesihuoltolaitokset huolehtivat omalta osaltaan verkoston suunnitelmallisesta kunnossapidosta, ja*
- sopimuksissa on otettu huomioon viemäriverkoston ohjuoksutusten ja ylivuotojen määrän ja laadun luotettava selvittäminen sekä niistä ilmoittaminen valvontaviranomaiselle ja luvan haltijalle.*

Edellä mainitut sopimukset on pidettävä ajantasaisina. Jokaisen sopimuksen ajantasaisuutta on tarkasteltava vähintään viiden vuoden välein.

15. Luvan haltijan ja puhdistamolle jätevesiä johtavien vesihuoltolaitosten ja teollisuuslaitosten väliset sopimukset on toimitettava valvontaviranomaiselle kuuden kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta ja aina sopimuksia muutettaessa.

Edeltävässä ympäristöluvassa (Nro 186/2012/1 Dnro ESAVI/15/04.08./2010, lainvoimainen 6.7.2015) on samasta aiheesta kirjattu lupamääräyksessä nro 7

”Luvan saajan on osaltaan huolehdittava siitä, että viemäriverkoston ja puhdistamolle johdettavien tai muulla tavoin toimitettavien teollisuusjätevesien ja muiden talousjätevedestä olennaisesti poikkeavien jätevesien ja lietteiden haitallisuutta vähennetään riittävästi asianmukaisten esikäsittely-, tasaus- tai muiden toimenpiteiden avulla ja asianomaisia sopimuksia ja määräyksiä noudattaen. Sellaiset laitokset, joista saattaa joutua jätevesiin öljyä, rasvaa tai muita puhdistamon tai viemäriverkoston toiminnalle haitallisia aineita, on varustettava riittäväillä varolaitteilla tällaisten aineiden viemäriverkoston pääsyn estämiseksi.

Luvan saajan on osaltaan huolehdittava siitä, että talousjätevedestä poikkeavien jätevesien ja lietteiden johtamisessa viemäriverkoston ja toimittamisessa puhdistamolle otetaan huomioon ympäristönsuojeluasetuksen 3 ja 36 § sekä valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista 1022/2006.

Luvan saajan on oltava riittävästi selvillä talousjätevedestä poikkeavien teollisuus- ja muiden jätevesien laadusta, määrästä ja esikäsittelytoimenpiteistä. Tiedot näistä ja jäljennökset tehdyistä tällaisia jätevesiä viemäriverkoston johtavien laitosten liittymissopimuksista on toimitettava Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat - vastuualueelle ja Uudenkaupungin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle asianomaisten viranomaisten hyväksymällä tavalla.”

Yllä olevien määräysten perusteella Vakka-Suomen Veden tulee olla tietoinen siitä, millaista jätevettä viemäriverkoston johdetaan.

Teollisuusasiakkaiden kohdalla tämä tarkoittaa käytännössä teollisuusjätevesisopimusta.

Yhteinen teollisuusjätevesisopimus pohja kaikille alueen vesihuoltolaitoksille

Teollisuusjätevesisopimuksille päätettiin laatia yhteinen pohja yhteistyössä Uudenkaupungin Veden ja Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen kesken. Sopimus pohjan laatiminen aloitettiin vuonna 2017 ja se valmistui vuoden 2018 alussa. Sopimus pohja hyväksyttiin molemmilla vesihuoltolaitoksilla.

Teollisuusjätevesisopimuksista on 2.3.2018 pidetty ensimmäinen infotilaisuus Vakka-Suomen alueen yrityksille. Tilaisuus järjestettiin Laitilan kaupungintalolla ja paikalla oli runsaasti vesihuoltolaitosten ja yritysten edustajia niin Udestakaupungista kuin Laitilastakin. Tilaisuudessa on kerrottu ensin perusteet sopimuksen välttämättömyydelle ja lisäksi esiteltä sopimus pohja. Lisäksi kerrottiin, että sopimus neuvottelut tulee aloittaa oman alueen vesihuoltolaitoksen kanssa mahdollisimman nopeasti ja sopimukset allekirjoitetaan neuvotteluiden päätteeksi. Sopimuksen keskeinen osa on aiheuttamisperiaate eli jokainen maksaa jätevesiensä käsittelystä niiden määrän ja kuormittavuuden mukaisesti.

Vakka-Suomen alueen kaikkien vesihuoltolaitosten kesken on sovittu, että kaikki tekevät teollisuusjätevesisopimukset uuden pohjan mukaisesti ja tällä taataan Vakka-Suomen alueen yritysten tasapuolinen kohtelu ja varmistetaan jätevedenpuhdistamon häiriötön toiminta.

Teollisuusjätevesisopimusten tilanne tällä hetkellä

Vuoden 2025 alussa ko. infotilaisuudesta on kulunut seitsemän vuotta ja uuden pohjan mukaisten teollisuusjätevesisopimusten tilanne Hápönniemen jätevedenpuhdistamon viemärintialueella on seuraava:

- Uudenkaupungin Vesi
 - 13 sopimusta, kaikki merkittävät kuormittajat sopimusten piirissä
- Laitilan kaupungin vesihuoltolaitos
 - 3 sopimusta, isoimmista jätevesikuormittajista yhdelläkään ei ole uuden pohjan mukaista teollisuusjätevesisopimusta
- Kustavin kunnan vesihuoltolaitos

- 2 sopimusta isoimmilta kuormittajilta, sopimuksia puuttuu ainakin yhdeltä merkittävältä kuormittajalta
- Pyhärannan kunnan vesihuoltolaitos
 - 0 sopimusta, ei merkittävää teollisuutta alueella

Tehdyt toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi

Häpönniemen jätevedenpuhdistamon määräaikaistarkastuksessa 18.11.2019 ELY-keskuksen kanssa on keskusteltu uusien teollisuusjätevesisopimusten tarpeesta ja tarkastuskertomukseen on kirjattu, että ennakkoneuvottelut on aloitettu yritysten kanssa.

Syksyllä 2021 on ollut Varsinais-Suomen ELY-keskuksen vetämä hanke "Vakka-Suomen vesihuoltoyhteistyön kehittäminen" ja hankkeen yhteydessä on käsitelty myös teollisuusjätevesisopimuksia. Hankkeeseen osallistuivat kaikki Vakka-Suomen alueen kunnalliset vesihuoltolaitokset, Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy (Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys ry).

Vuonna 2023 on julkaistu Vesilaitosyhdistyksen "Apua teollisuusjätevesisopimusten haastaviin tilanteisiin" -opas. Hanke on saanut alkunsa Vakka-Suomen Veden kokemista teollisuusjätevesiin liittyvistä ongelmatilanteista ja hanke on toteutettu yhteistyössä Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:n, Helsingin Seudun Ympäristöpalveluiden, Kymen Vesi Oy:n, Tampereen Veden ja Uudenkaupungin Veden kesken. Hankkeen vetäjänä oli AFRY Finland Oy. Opas löytyy osoitteesta <https://www.vesilaitosyhdistys.fi/verkkokauppa/tuotteet/toimintamallit-teollisuusjatevesisopimusten-haastaviin-tilanteisiin/>

Häpönniemen jätevedenpuhdistamon määräaikaistarkastuksessa 23.11.2023 ELY-keskuksen kanssa on keskusteltu jälleen Laitilasta tulevasta jätevesikuormituksesta. Valvontaviranomainen on huomauttanut, että sopimukset vesihuoltolaitosten kanssa sekä teollisuusjätevesiliittyjien kanssa on saatava kuntoon. Tieto tarkastuskertomuksen kirjauksesta on lähetetty Vakka-Suomen alueen vesihuoltolaitoksille.

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitosta on useampaan kertaan suullisesti muistutettu, että teollisuusjätevesisopimukset pitää saada uuden pohjan mukaisiksi ja yritysten pitää maksaa jätevesistäään aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Lisäksi asiaa on käsitelty virallisesti Vakka-Suomen Veden johtokunnan kokouksessa 25.2.2021. Ko. virallisen käsittelyn jälkeen Vakka-Suomen alueen

vesihuoltolaitoksille on lähetetty pöytäkirjaote asian käsittelystä ja edellytetty teollisuusjätevesisopimusten kuntoon saattamista.

Teollisuusjätevesisopimusten asiaa on käsitelty useampaan kertaan myös Uudenkaupungin kaupunginhallituksessa, viimeisimmän kerran 13.1.2025.

Epätasaisen kuormituksen aiheuttamat ongelmat

Laitilan alueen suurimpien kuormittajien sopimusneuvottelut eivät ole edenneet ja Laitilan kolme suurinta kuormittajaa ovat edelleen ilman uuden pohjan mukaista teollisuusjätevesisopimusta.

Tällä hetkellä Vakka-Suomen vesi laskuttaa niin Uudenkaupungin Vedeltä (jonka kautta kulkevat Pyhärannan ja Kustavin jätevedet) kuin Laitilan kaupungin vesihuoltolaitokseltakin saman puhdistuspalvelumaksun. Laitilasta tulevat jätevedet ovat kuitenkin huomattavasti enemmän puhdistamoa kuormittavia kuin muut jätevedet ja näin ollen niiden puhdistaminen maksaa enemmän.

Vuodesta riippuen tarkat osuudet vaihtelevat, mutta keskimäärin sekä virtaama että maksut jakautuvat Uudenkaupungin Veden ja Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen kesken suhteessa 2/3 vs. 1/3. Kuormituksen osalta suhde vaihtelee hieman mitattavien suureiden mukaan, mutta esim. biologisen ja kemiallisen hapenkulutuksen osalta Laitilan kuorma on keskimäärin 40-50 prosenttia koko puhdistamolle tulevasta kuormasta. Hetkittäiset vaihtelut ovat suuria.

Tämän hetken tilanne johtanut siihen, että käytännössä Uudenkaupungin Veden, Kustavin kunnan vesihuoltolaitoksen ja Pyhärannan kunnan vesihuoltolaitoksen asiakkaat maksavat jätevesipalveluistaan korkeampaa hintaa kuin aiheuttamisperiaatteen mukaan pitäisi. Tämä korkeamman hinnan ja ”oikean hinnan” välinen erotus on käytännössä yritystukea Laitilassa toimiville sopimuksettomille yrityksille. Kustannusvaikutus vuositasolla on esimerkiksi vuoden 2023 lukujen perusteella laskettuna 150.000-200.000 euroa.

Vuonna 2023 kaikille käytössä ollut puhdistuspalvelumaksu oli 0,83 €/m³. Vuoden 2023 kuormitusarvot ja siirtomatkan pituus huomioon ottaen puhdistuspalvelumaksut olisivat olleet seuraavanlaiset:

	Uusikaupunki	Kustavi	Pyhäranta	Laitila
€/m ³	0,66 €/m ³	0,69 €/m ³	0,82 €/m ³	1,08 €/m ³

Tilanteeseen on haettu ratkaisua ELY-keskuksen ohjeiden mukaisesti alueen vesihuoltolaitosten yhteisellä hankkeella, jossa tarkoituksena on uudistaa Vakka-Suomen veden ja vesihuoltolaitosten väliset sopimukset. Hankkeen vetäjäksi palkattiin konsultti.

Puhdistuspalvelumaksu perustuisi aiheuttamisperusteeseen eli asiakkaat maksaisivat jatkossa kuormituksensa mukaista kuutiohintaa jäteveden puhdistamisesta ja lisäksi jäteveden siirrosta maksettaisiin hinta siirtomatkan mukaisesti. Mitä pidempi matka, sitä enemmän siirto maksaa. Siirtoviemärilinjan vuosittaiset operointikustannukset ovat merkittävät ja siihen pitää lisäksi säännöllisesti investoida.

Vesihuoltolaitokset puolestaan keräisivät kustannukset omilta asiakkailtaan ja yritykset maksaisivat jätevesistään teollisuusjätevesisopimuksen mukaisen hinnan. Hanke on aloitettu vuonna 2023 ja vuoden 2024 lopulla hanke on keskeytynyt Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen vastustuksen takia. Uusi konsulttiselvityksen mukainen sopimus pohja aiheuttaisi Laitilan kaupungin vesihuoltolaitokselle lisää kustannuksia ja heidän edustajansa on ilmoittanut, että tällaista esitystä ei aiota viedä poliittiseen päätöksentekoon.

Esittelijä:	Vakka-Suomen Vesi liikelaitoksen johtaja Kim Westerholm
Päätösehdotus:	Johtokunta päättää pyytää Uudenkaupungin kaupunginhallitukselta omistajaohjausta tilanteen ratkaisemiseksi.
Päätös:	Ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 03.03.2025 § 72
3156/00.04.01/2025

Esittelijä:	Kaupunginjohtaja Atso Vainio
Päätösehdotus:	Kaupunginhallitus päättää omistajaohjauksen sisällöstä tilanteen ratkaisemiseksi.

Päätös:

Kaupunginhallitus päätti

- edellyttää, että Vakka-Suomen Vesi liikelaitos käyttää ensi vuoden 2026 talousarvion laadinnassa aiheuttamisperiaatetta puhdistuspalveluiden hinnoitteluperiaatteina, jotta Uudenkaupungin Veden ja Kustavin sekä Pyhärannan kuntien vesihuoltolaitokset eivät enää maksa jätevesipalveluistaan korkeampaa hintaa kuin aiheuttamisperiaatteen mukaan niille kuuluisi.

- pyytää lausuntoa Laitilan kaupungilta 30.4.2025 mennessä, miksi Laitilan kaupungin vesihuoltolaitos ei ole 7 vuoden aikana tehnyt Hapönniemen jätevedenpuhdistamon ympäristöluvan vaatimia teollisuusjätevesisopimuksia isoimpien jätevesikuormittajien kanssa ja antamaan arvion, missä ajassa nämä sopimukset saadaan tehtyä.

Merkittiin pöytäkirjaan, että vesihuoltopäällikkö Kim Westerholm poistui tämän asian käsittelyn jälkeen klo 18:50. Seuraavaksi käsiteltiin asia 3, "Pöytäkirjat ja viranhaltijapäätökset".
